

Eurajoen kunta
kirjaamo@eurajoki.fi
Kunnanrakennusmestari Pekka Kuusisto
pekka.kuusisto@eurajoki.fi
Rakennustarkastaja Tiina Lattu
tiina.lattu@eurajoki.fi

Viite Lausuntopyyntö 20.1.2026

Aihe Eurajoki, Sydänmaan koulun siirto Lavilantien varteen kiinteistölle 51-414-1-494

Eurajoen kunnanrakennusmestari ja rakennusvalvonta ovat pyytäneet Satakunnan Museolta lausuntoa koskien vuonna 2018 valmistuneen Sydänmaan koulun siirtämistä Lavilantien varteen kiinteistölle 51-414-1-494 Eurajoen keskustaajaman alueelle. Kiinteistö on tarkoitus muuttaa tältä kohdista päiväkotikäyttöön. Samalla kiinteistöllä sijaitsee Lavilan kartanon monumentaalinen, arkkitehti Pehr Gylichin suunnittelema vuosina 1841–1842 valmistunut viljamakasiini, joka on suojeltu Eurajoen kirkonseudun asemakaavassa (hyv. 14.6.2004) merkinnällä sr. Kortteli ja aiottu rakennuspaikka on osoitettu samassa asemakaavassa merkinnällä Y/s, johon liittyy määräys: *Yleisten rakennusten korttelialue, jolla ympäristön ominaispiirteet tulee säilyttää. Uusien rakennusten sijoittelussa ja ympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtakunnallisesti arvokkaan makasiinin arvo avoimessa peltomaisemassa. Ennen rakennuksia tai ympäristöä muuttaviin toimenpiteisiin ryhtymistä on Satakunnan Museolle varattava tilaisuus lausunnon antamiseen.*

Historiallisen makasiini lisäksi Y/s korttelin länsilaidalla on lisäksi lähivuosina valmistunut yksikerroksinen puurakenteinen asumispalveluyksikkö. Päiväkoti on tarkoitus sijoittaa asumispalveluyksikön ja makasiinin väliin jäävälle peltoalueelle.

Päiväkodin rakennuspaikka sijoittuu avoimeen ja laajaan viljelymaisemaan, joka kuuluu Kirkkotien varren osuudelta osaksi Irjanteen kylän valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Suunnittelualue rajautuu tähän arvoalueeseen ja sijoittuu laajaan maakunnallisesti merkittävään Irjanne-Eurajoki-Linnamaa kulttuurimaisemaan. Alueen kuvaustekstissä mainitaan:

Eurajoen juoksua seuraava laaja maisemakokonaisuus, jonka osasina ovat Irjanteen ja Kaukomäen kylät sekä näiden välinen laaja viljelysmaisema, Eurajoen kirkonkylän jokivarsiasutus, Vuojoen kartanomaisema sekä Linnamaan kylän pellot. Maiseman tarkasteluun suo parhaat mahdollisuudet Irjanteen-Eurajoen tie, Irjanne-Kaukomäki tie sekä kirkonkylästä Eurajoen molemmin puolin merenrantaa kulkevat tiet.

Aiotulla koulun siirrolla on huomattavaa vaikutusta myös Sydänmaan koulun tonttiin, joka sijaitsee myös maakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä *Sydänmaan kylän kulttuurimaisema.*

Nämä edellä mainitut maakunnallisesti merkittävät aluekokonaisuudet on osoitettu Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 (2019) ja sitä koskee suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon alueen kokonaisuus, erityispiirteet ja ominaisluonne siten, että edistetään niihin liittyvien arvojen säilymistä ja kehittämistä mukaan lukien avoimet viljelyalueet. Kaikista aluetta tai kohdetta koskevista suunnitelmista ja hankkeista, jotka oleellisesti muuttavat vallitsevia olosuhteita, tulee museoviranomaiselle varata mahdollisuus lausunnon antamiseen. **Kohteen ja siihen olennaisesti kuuluvan lähiympäristön suunnittelussa on otettava huomioon kohteen kulttuuri-, maisema-, luonto- ja ympäristöarvot sekä huolehdittava, ettei toimenpiteillä ja hankkeilla vaaranneta tai heikennetä edellä mainittujen arvojen säilymistä.***

Parhailaan on käynnissä Satakunnan maakuntakaava 2050 laatiminen, jonka yhteydessä on toteutettu Satakunnan rakennetun kulttuuriympäristön päivitys- ja täydennysinventointi (Ramboll 2023). Selvityksessä makasiini pihapiireineen sijoittuu edelleen arvoalueelle, mutta aiottu rakennuspaikka ei. Rakennuspaikka kuitenkin edelleen rajautuu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön sekä maakunnallisesti merkittävään maisema-alueeseen ja kulttuuriympäristöön, eli maakuntakaavan suunnittelumääräyksessä mainittuun *olennaiseen lähiympäristöön.*

Satakunnan Museo on vuonna 2022 kommentoinut rakennuspaikan sopivuutta päiväkodin tontiksi. Museo on todennut myös vuonna 2019 samalla kiinteistöllä sijaitsevaa asumispalveluyksikköä koskevassa lausunnossaan, että rakennuspaikka on sijaintinsa vuoksi erityisen vaativa.

Museo on todennut vuonna 2022, että maakunnallisesti merkittävässä kulttuuriympäristössä sekä historiallisessa viljelymaisemassa sijaitseva makasiinirakennus on keskeinen osa alueen kulttuuriympäristöä ja uudisrakentaminen ei saa uhata sen itsenäistä asemaa avoimessa tien varren

viljelymaisemassa. Rakennukselle tulee jättää selkeä avoin suojavyöhyke uudisrakennuksen suuntaan. Makasiinin tulee näkyä maisemassa jatkossakin selkeästi avoimessa ympäristössä. Makasiinin länsipuoli tulee jättää koskemattomaksi vähintäänkin makasiinia ympäröivää nurmikenttää rajaaville koristekiville asti. Myöhemmin Satakunnan Museo näki Lavilaan esitetyn kaksikerroksisen päiväkodin suunnitelmat, joissa esitetty rakennus oli Satakunnan Museon näkemyksen mukaan alueelle sopimaton ja ristiriidassa kaavamääräysten sekä maakuntakaavan tavoitteiden kanssa.

Satakunnan Museon kannanotto

Lavilan alueella rakennuspaikka on osoitettu voimassa olevassa asemakaavassa rakennettavaksi. Satakunnan Museo näkee esitetyn rakennuspaikan kuitenkin ahtaana ja ongelmallisena taajamakuvan kehityksen ja jäsentymisen kannalta. Nyt esitetty rakennuspaikka tarvittavine piha-alueineen uhkaa historiallisesti merkittävän Lavilan makasiinin asemaa ja on siten ristiriidassa kaavamääräysten kanssa. Lisäksi hankkeella on maisemallisia vaikutusta viereisiin arvoalueisiin. Uhkana on ahtauden lisäksi taajamakuvallisesti hyvin näkyvän ja keskeisen paikan rakennetun ympäristön jäsentymättömyys ja sekavuus.

Alueen kaava on jo yli 20 vuotta vanha, ja kulttuuriympäristön ja maiseman nykyiset valtakunnalliset ja maakunnalliset arvot on osoitettu vasta kaavan valmistumisen jälkeen. Alueen erityisarvoista huolimatta hankkeesta ei ole laadittu vaikutuksen arvioinnin helpottamiseksi havainnekuvia, tai sellaisia ei ole toimitettu Satakunnan Museolle.

Satakunnan Museo näkee, että rakennus ja toiminnot tulisi siirtää keskustan alueella sille paremmin soveltuvaan paikkaan, joka tukisi taajamakuvan kehitystä ja toisaalta ottaisi huomioon alueen poikkeukselliset, paikallishistorialle ja identiteetille merkittävät arvot.

Esitettyssä asemapiirroksessa päiväkodin piha-alue tulisi lohkaista osan makasiinin rajatusta piha-alueesta. Päiväkodin pihaa tulee myös rajaamaan aita. Satakunnan Museo huomauttaa, että alueella voimassa olevan asemakaavan kaavamääräyksessä mainitaan: ***Uusien rakennusten sijoittelussa ja ympäristön suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtakunnallisesti arvokkaan makasiinin arvo avoimessa peltomaisemassa.*** Satakunnan Museo toistaa jo vuonna 2022 esittämän kantansa siitä, että makasiinin aseman säilymisen kannalta sen länsipuoli tulee jättää koskemattomaksi vähintäänkin makasiinia ympäröivää nurmikenttää rajaaville koristekiville asti.

Varsinaisen rakennuksen lisäksi, vaatii päiväkodin piha-alue käyttötarkoitukseen liittyvää aitaamisia, tieliittymän, saattoalueita ja paikoitusalueita, jotka vaikuttavat huomattavasti kokonaisuuteen. Näiden toimintojen sovittamiseen maisemaan tulee maisemallisesti herkillä alueilla kiinnittää erityistä huomiota ja välttää kookkaita rakenteita sekä esimerkiksi jyrkkiä, tummia sävyjä.

Lähtökohtaisesti Satakunnan Museo pitää positiivisena, että siirrettäväksi aiottu rakennus on yksikerroksinen, jolloin sen maisemalliset vaikutukset jäävät keskustan alueella vähäisemmäksi. Museolla ei ole myöskään huomautettavaa nyt siirrettäväksi aiotun rakennuksen arkkitehtuuriin.

Hankkeella tulee olemaan luonnollisesti huomattavia vaikutuksia myös Sydänmaalla kouluntontin ympäristöön, jossa sijaitseva entinen koulurakennus ollaan siirtämässä pois. Satakunnan Museo huomauttaa, että mikäli rakennus päädytään siirtämään toisaalle, tulee tätä ennen suunnitella ajoissa toimenpiteet kiinteistön jatkokäytölle, joissa huomioidaan muun muassa kiinteistön tuleva käyttö, alueen viihtyisyys sekä kyläkuvan kannalta merkittävät seikat.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Tiedoksi

Lupa- ja valvontavirasto/kirjaamo, Katariina Alaspää
Lounais-Suomen Elinvoimakeskus/kirjaamo
Satakuntaliitto/kirjaamo
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä